

Tillsammans för Nära vård i Norrbotten

Länsgemensam strategi

Nära vård för dig som medarbetare

Medborgarens delaktighet kommer att fortsätta öka och stärka dig i ditt arbete. En viktig del i ditt arbete kommer att handla om att möjliggöra för den enskilde att kunna vara en resurs i sin egen vård och omsorg.

Det gör du bland annat genom att tydligt involvera den enskilde i utformningen och genomförandet av de tjänster vi tillhandahåller. Du gör det också genom att lägga stort fokus på förebyggande och hälsofrämjande insatser, och erbjuda ett bra stöd för egenvård.

Digitala verktyg och vårdformer kommer att vara en naturlig del i ditt arbete.

Som medarbetare kommer du att vara en viktig del i helheten runt den enskilde. Du kommer tydligare att samarbeta över verksamhets- och organisationsgränser för att kunna bidra till att hålla ihop och stötta den enskildes hela väg genom vård och omsorg.

Texten ska lyftas fram på särskilt ställe i strategin

Förord

Förordet skrivs senare.

Texten kommer bland annat att innehålla något om framtagandet av strategin:

- *Politiska samverkansberedningen, Polsam har gett uppdrag att ta fram en gemensam strategi för Nära vård*
- *Den tidigare beslutade målbilden har utarbetats ur ett medborgarperspektiv*
- *Strategin ska hjälpa verksamheterna att konkretisera målbilden och är därför skriven ur ett verksamhetsperspektiv.*

Att möta en hälso- och sjukvård i förändring

För att möta framtidens utmaningar och behov pågår en omställning av hälso- och sjukvårdssystemet i hela Sverige. Omställningen som benämns Nära vård handlar om att flytta hälsa, vård och omsorg närmare medborgarna och att göra dem mer delaktiga. En stärkt primärvård, som tillhandahålls av både regioner och kommuner, utgör basen i den nära vården. Den specialiserade vården behöver ställas om till öppnare vårdformer och erbjudas på nya sätt.

För att Region Norrbotten och länets kommuner ska kunna möta medborgarnas behov och förväntningar har en gemensam målbild för nära vård tagits fram tillsammans med medborgarrepresentanter. För att konkretisera målbilden ska strategin visa riktningförändringar ur ett verksamhetsperspektiv.

Målbild

En gemensam målbild för Nära vård och omsorg har utarbetats ur ett medborgarperspektiv. Målbilden fokuserar på att skapa en god hälsa och välbefinnande för norrbottningen. Vägen framåt beskrivs nedan i fyra delområden: Min egen kraft tas tillvara, Tillsammans för min trygghet, Sammanhållet och enkelt för mig och Nära mig på bästa sätt.

Min hälsa och välbefinnande

- **Min egen kraft tas tillvara**
- **Tillsammans för min trygghet**
- **Sammanhållet och enkelt för mig**
- **Nära mig på bästa sätt**

Min hälsa och välbefinnande

Det handlar om mig och mitt liv! Mina goda vanor grundläggs tidigt i livet och jag är mån om min hälsa och strävar efter goda vanor i min vardag.

Mitt välbefinnande handlar om att jag i glädje ska kunna utföra mina livsuppgifter när jag växer upp, mitt i livet och när jag åldras. Jag erbjuds förebyggande stöd och utifrån mina unika förutsättningar och behov får jag hjälp att stärka min hälsa om jag behöver det. I mötet med vård och omsorg får jag frågan om vad som är viktigt för mig.

Min egen kraft tas tillvara

Jag är experten i mitt liv! Därför är jag också en aktiv och självklar partner i insatser som berör mig. Min berättelse och kunskap tas tillvara. Tillsammans med professionens kompetens utgör vi ett välfungerande team. Min självständighet ökar när jag får stöd att vara en aktiv medskapare.

Tillsammans för min trygghet

Jag känner trygghet i livet! Vetskapen om att jag får vägledning och hjälp när jag behöver, gör mig lugn och trygg. Gemensamma lösningar utformas tillsammans med mig efter mina behov. Goda relationer och tillit till varandra är centrala för att stärka min trygghet.

Sammanhållet och enkelt för mig

Som individ är jag en helhet! En god relation med professionen över tid är därför viktig för mig. Den information jag behöver är samlad och överskådlig med tydliga kontaktvägar. Det blir enkelt för mig när insatser samordnas sömlöst.

Nära mig på bästa sätt

Närhet är viktigt för mig! Mina behov tillgodoses nära mig i mer öppna vårdformer genom förändrade arbetssätt, digitala lösningar och stöd till egenvård i hemmiljö. När jag har kontroll över min hälsa känner jag mig trygg.

Omställning till Nära vård i Norrbotten

Framtiden innebär både stora möjligheter, men också krav på omställningsförmåga och gränsöverskridande samarbete för att vårdens resurser ska räcka till. En omställning till nära vård pågår idag i hela Sverige.

Våra varför

Vi kan inte fortsätta att arbeta som vi alltid har gjort. För att möta förändrade behov och förväntningar i befolkning behöver hälso- och sjukvårdssystemet ställas om. Vägen till förändring blir möjlig först när vi förstår våra varför.

ILLUSTRATION SVERIGES KOMMUNER OCH REGIONER

Antalet äldre ökar snabbt i Norrbotten och antalet i arbetsför ålder minskar. En mer tillgänglig, närmare vård kan tillsammans med nya arbetssätt innebära att resurserna inom vård och omsorg kan användas bättre och därmed räcka till fler.

Sjukdomsmönstret hos befolkningen har förändrats. Allt fler norrbottningar lever idag med kroniska sjukdomar och är i behov av mer hälsofrämjande, förebyggande och proaktiva insatser medan dagens hälso- och sjukvård i första hand är utformad för att ta hand om akuta tillstånd och skador. Att leva med kronisk sjukdom handlar om att kunna leva ett så gott liv som möjligt utan att vara beroende av vården.

Digitaliseringen i samhället skapar nya förväntningar och nya möjligheter. Den digitalisering som pågår i samhället skapar nya förväntningar hos befolkningen och också nya möjligheter för oss att erbjuda tjänster på nya sätt i hälso- och sjukvård och omsorg.

Det finns en tydlig ojämlikhet i hälsa mellan till exempel socio-ekonomiska grupper och geografiska områden i Norrbotten. Vård, omsorg och skola ska arbeta för en god, jämlik och jämställd hälsa på lika villkor för hela befolkningen. Den enskildes behov ska vara vägledande. Genom förebyggande, behandlande och rehabiliterande insatser i samråd med den enskilde har vi en unik möjlighet att stödja en positiv hälsoutveckling.

Viktiga förutsättningar för omställningen

För att kunna genomföra de rikttningsförändringar som krävs för omställningen till nära vård är det viktigt att skapa förutsättningar för genomförande i verksamheterna. Förutsättningar som stärkt samverkan, modigt ledarskap, rätt bemanning och bästa tillgängliga kunskap har stor påverkan på omställningstakten.

Nedan beskrivs de fyra viktiga förutsättningarna.

Stärkt samverkan

Omställningen till en nära vård bygger på medborgarnas behov. Stärkt samverkan, tillit och respekt är avgörande faktorer för omställningen. Samverkan behöver ske på många olika nivåer såväl internt som externt för att skapa en gemensam rörelse, få hållbarhet och skapa genomförandekraft. Trösklarna till samarbete och samverkan mellan regionen och länets kommuner behöver sänkas. För personer med komplexa behov är det särskilt angeläget att säkerställa vilken aktör som tar ansvar för att samordna insatser så att de skapar värde för den enskilde. Varje medarbetare behöver underlätta för steget före och efter den egna insatsen för att skapa en sammanhållen vårdkedja för den enskilde.

Modigt ledarskap

Framtidens ledarskap behöver utgå från ett tillitsbaserat förhållningssätt och karaktäriseras av helhetssyn, nytänkande och mod. För att utmana dagens strukturer och skapa en kulturförändring krävs även att ledarskapet är uthålligt över tid. Medarbetarna behöver få förutsättningar att ställa om sina arbetssätt så att en verklig förändring kan uppnås.

Attraktiv och hållbar arbetsmiljö

En god förmåga att attrahera, rekrytera, kompetensförstärka och behålla medarbetare är viktiga förutsättningar för att klara framtidens utmaningar i välfärden. Nytänkande anställningsvillkor är viktigt för att attrahera framtidens medarbetare.

Bästa tillgängliga kunskap

I vård, omsorg och skola är det viktigt att utveckla, sprida och använda bästa möjliga kunskap. Kunskapsstyrning och evidensbaserade arbetssätt syftar till att leverera en mer kunskapsbaserad, jämlik och resurseffektiv verksamhet av hög kvalitet. I mötet med den enskilde vägs professionens expertis med bästa tillgängliga kunskap, den enskildes livssituation samt erfarenheter och önskemål vid beslut om insatser. Målet är att bästa kunskap ska finnas tillgänglig och genomsyra varje möte.

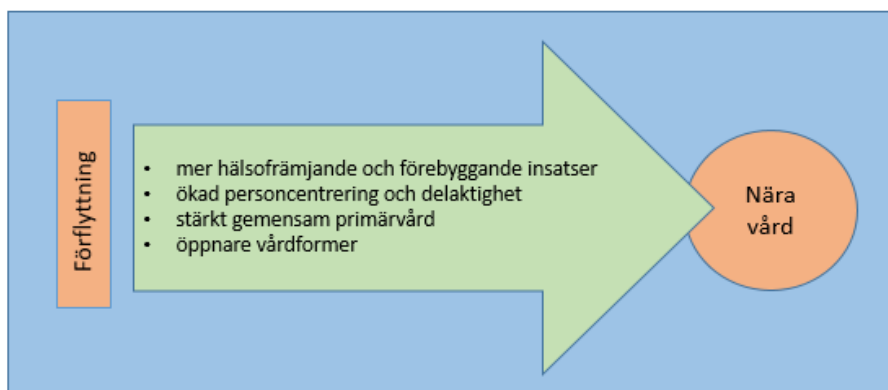
Exempel på områden att arbeta med för att skapa goda förutsättningar för omställningen:

- *Tydliga strukturer för samverkan*
- *Översyn och utveckling av gemensamma överenskommelser*
- *Ledarskapsutveckling*
- *Gemensam kompetensutveckling*
- *Kompetensförsörjning i samverkan*
- *Implementera bästa möjliga kunskap*

Fyra riktningförändringar i verksamheten

För att uppnå målbilden och skapa hälsa och välbefinnande i befolkningen behöver nedanstående riktningförändringar genomsyra verksamheterna.

1. mer hälsofrämjande och förebyggande insatser,
2. ökad personcentrering och delaktighet,
3. stärkt gemensam primärvård,
4. öppnare vårdformer.

Hälsofrämjande och förebyggande insatser

Alla verksamheter behöver se över hur de kan ställa om för att arbeta mer hälsofrämjande och sjukdomsförebyggande. Medborgarna ska få stöd i att stärka sin hälsa och sitt välbefinnande. Det finns god evidens för att vissa områden har särskild betydelse för norrbottningarnas hälsa. Dessa är utbildning och livslångt lärande, förbättrade levnadsvanor och normer och värderingar. Att främja goda levnadsvanor ska prioriteras för att bidra till god och jämlik hälsa i befolkningen. Insatser och information ska vara utformade så att de kompenserar för personers olika förutsättningar.

Barn och ungas välmående och hälsa behöver stärkas tidigt i livet. Mödra- och barnhälsovård, skola och organiserad barn- och ungdomsverksamhet är viktiga för barn och ungas hälsa och deras möjlighet att bygga en stabil grund inför framtiden.

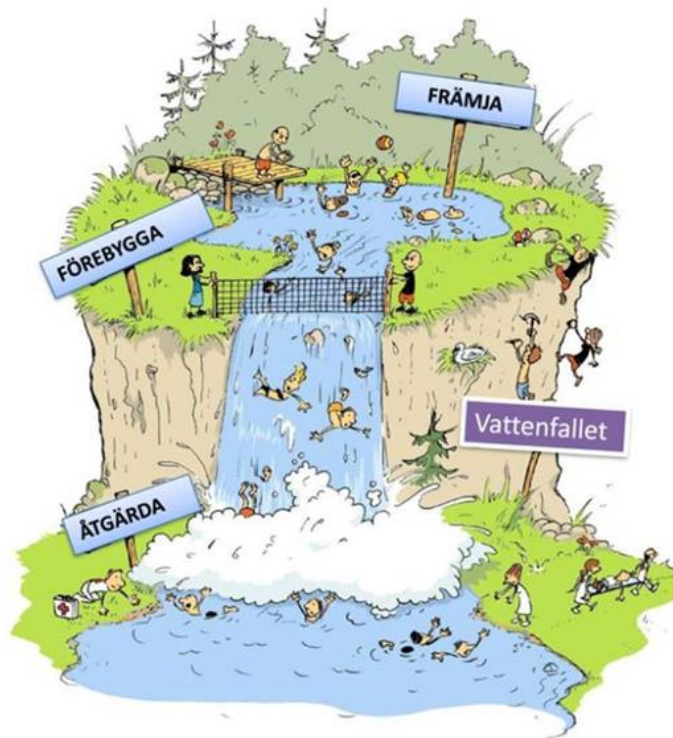

Illustration Health in the river of life. Bengt Lindström, Monica Eriksson

Exempel på områden att arbeta med:

- Stöd till egenvård
- Stärka föräldraskapet
- Tidiga insatser för att klara skolan
- Elevhälsosamtal i skolan och hälsosamtal i primärvård
- Hälsoskolan
- Arbetsmodell för att främja hälsa hos barn och unga, Samverka, Agera, Motivera (SAM)
- Ungdomsmottagning
- Familjecentral
- Hälsosamma levnadsvanor
- Rehabiliteringsinsatser

Ökad personcentrering och delaktighet

Delaktighet är grundläggande i personcentrerat arbetssätt som innebär att den enskildes och/eller närståendes upplevelser, erfarenheter och önskemål tas tillvara på individ-, verksamhets- och systemnivå. Den enskilde är expert på sitt liv och sin förmåga och ska därför vara en självklar partner i mötet med vård, omsorg och skola. Personcentrering handlar om att i allt högre grad än tidigare vända på perspektiven och utgå från personens behov vid utformning av tjänster snarare än att utgå från verksamheternas perspektiv.

I möten med den enskilde ska vi ställa frågan ”vad är viktigt för dig”?

Frågan fångar kärnan i personcentreringen och bjuder in till en meningsfull

dialog. För att kunna utforma träffsäkra insatser behöver den enskilde vara en självklar partner tillsammans med berörda aktörer. Ett personcentrerat arbetssätt bidrar till att stärka individens trygghet, minska komplikationer och använda samhällets resurser mer effektivt.

Inom hälso- och sjukvården pågår en nationell utveckling av ett så kallat patientkontrakt. Patientkontraktet bidrar till att stärka personcentreringen och relationen mellan den enskilde och vården. Det är en överenskommelse mellan patienten och vården med patientens perspektiv som utgångspunkt. Patientkontraktet består av tre delar; fasta vårdkontakter, sammanhållen plan och överenskomna tider. Framtidsscenarioet är att den samlade informationen ska göras tillgänglig som en sammanhållen vy på 1177.se.

Exempel på områden att arbeta med:

- *Patient- och brukarmedverkan*
- *Medborgardialog*
- *Patientkontrakt och Samordnad individuell plan (SIP)*
- *Designa tjänster utifrån behov*

Stärkt gemensam primärvård

Region Norrbotten, länets kommuner och privata utförare har ett delat ansvar för hälso- och sjukvård på primärvårdsnivå. Den gemensamma primärvården behöver ges förutsättningar för att stärkas, vara tillgänglig och utgöra basen i den nära vården. Primärvården ska även utgöra navet i samspelet med andra aktörer såsom specialiserad vård, socialtjänst, skola och andra intressenter utifrån den enskildes behov.

Primärvården ska utgöra det självklara första valet för befolkningen och vara kontinuitets- och relationsbärare över tid. Kontinuitet i vårdkontakterna skapar goda relationer som ger både tillit och trygghet hos patienten och stärker medarbetares engagemang. En hög kontinuitet ökar förutsättningarna för god och säker vård, vilket är särskilt angeläget för multisjuka och utsatta grupper i alla åldrar.

Exempel på områden att arbeta med:

- *Fasta vård- och omsorgskontakter*
- *Samordnad individuell planering*
- *Samnyttjande av personal och lokaler*

Öppnare vårdformer

Nära vård innebär en förflyttning från inneliggande sjukhusvård till öppna vårdformer. Det innebär exempelvis att sjukhusens öppna vårdformer behöver tillgängliggöras närmare patienten och i större utsträckning integreras med primärvården. Det handlar om att utmana gamla strukturer som bygger på ett sjukhustungt system. Drivkraften ska vara att identifiera och behandla patientens tillstånd så tidigt som möjligt i öppna vårdformer och därmed undvika eskalering av sjukdomstillstånd som kan förebyggas. Genom att utveckla nya arbetssätt kommer vården närmare patienten, fysiskt och virtuellt. Vård och omsorg ska i större utsträckning vara tillgänglig för den enskilde med hjälp av tekniska och digitala lösningar, oberoende av tid och plats.

Exempel på områden att arbeta med:

- *Mobila team*
- *Servicepunkter och filialer för vård närmare hemmet*
- *Specialistkonsultation i hemmet*
- *Hemmonitorering av kroniska tillstånd*
- *Digitala välfärdstjänster*

Handlingsplaner

Lokala handlingsplaner utarbetas utifrån strategin. Handlingsplanerna ska underlätta för verksamheterna att förändra sina arbetssätt. Planerna utformas utifrån överenskomna aktiviteter mellan kommun, hälsocentral och sjukhus. Handlingsplanerna sammanfogas därefter till en länsövergripande handlingsplan. Respektive huvudman tar ansvar för att planera och utveckla interna processer för att omsätta handlingsplanen i praktiken.

Uppföljning

En uppföljning av omställningen till nära vård är nödvändig för att veta att rätt saker görs vid rätt tid och ger effekt. På nationell nivå sker uppföljning av omställningen av både Sveriges Kommuner och Regioner och Socialstyrelsen. I Norrbotten kommer omställningen att följas upp på olika nivåer med gemensamt fastställda indikatorer.